

Ir. J. F. Woltersen / Oude populieren in Nederland (vervolg)¹⁾

Directeur van het Bosbouwproefstation

Foto 1. *Populus 'Marilandica'*, Ammerzoden
 $\varnothing = 34 \text{ cm}$, $H = 21 \text{ m}$, 20 jaar

Hybriden.

De oudste bomen van deze groep zijn ongetwijfeld *Populus canadensis* cv *Marilandica* en cv *Serotina*. Deze bomen lenen zich bij uitstek als aanplant voor solitair en in laanverband (foto 1).

Van de jongere klonen die in omloop zijn, wil ik speciaal vermelden *Populus canadensis* cv *Gelrica*, een boom, die in Nederland vermoedelijk is ontstaan uit een geïmporteerde *Populus deltoides* moeder en een *Populus nigra* vader. Houtzagers heeft van deze populier de geschiedenis, die omstreeks 1860 begint, nauwkeurig opgetekend. Van de oudere klonen is hij de snelst groeiende²⁾. Het is overbekend tot welke prestaties deze boom in staat is. Foto 2 geeft de fraaie vorm weer die hij heeft, indien hij vrij is opgegroeid. Klonen als cv *Robusta* vragen ook onze aandacht (zie foto 3).

Buitenlandse soorten.

Van een geheel andere groep, die der balsempopulieren, wil ik nog een in Nederland veel voorkomende vertegenwoordiger vermelden, namelijk *Populus trichocarpa*, een boom die uit het westen van Noord-Amerika afkomstig is. Deze boom wordt alleen gebruikt als erfboom of in parken en is geliefd om de

heerlijke geur die hij in het voorjaar verspreidt, wanneer de knoppen opengaan. Als houtproducent is deze soort minder bekend ofschoon op den duur ook in dit opzicht veel van de *trichocarpa* verwacht mag worden (foto 4). Hierbij dient men echter te bedenken dat er tijd voor onderzoek nodig zal zijn, voor men over klonen beschikt die voldoende resistentie bezitten tegen de bacteriekanker.

Waardering.

Terugziend op wat hierboven geschreven is, kan men de waarde die aan oude populieren dient te worden toegekend, in enkele rubrieken onderbrengen.

Als eerste en voor ons misschien belangrijkste waarde geldt dat ze behoren tot de beste houtproducenten in Nederland. De gemakkelijke snoeibaarheid, de veelal regelmatige vorm evenals het gemakkelijk te bewerken hout, dat zowel voor klompen, lucifers, fineer als papier bruikbaar en veel gevraagd is, zijn eigenschappen van deze boom waardoor hij vooral de laatste jaren sterk onze belangstelling heeft getrokken. Belangrijk is tevens dat populier zich uitmuntend laat gebruiken als laanboom, zonder in opvallende mate schade te doen aan land-, tuin- of weidebouw. Gronden langs wegen, waterlopen en perceelsgrenzen, die buiten het eigenlijke landbouwareaal vallen, kunnen toch nog hun nut afwerpen, indien zij beplant worden met populier. Dat dit nut nog zeer groot kan zijn, getuigt het feit dat een kilometer geslaagde wegbeplanting met

Foto 2. *Populus 'Gelrica'*, Wichmond
 $\varnothing = 113 \text{ cm}$, $H = 22 \text{ m}$, 36 jaar

¹⁾ Foto's J. B. W. Weg.

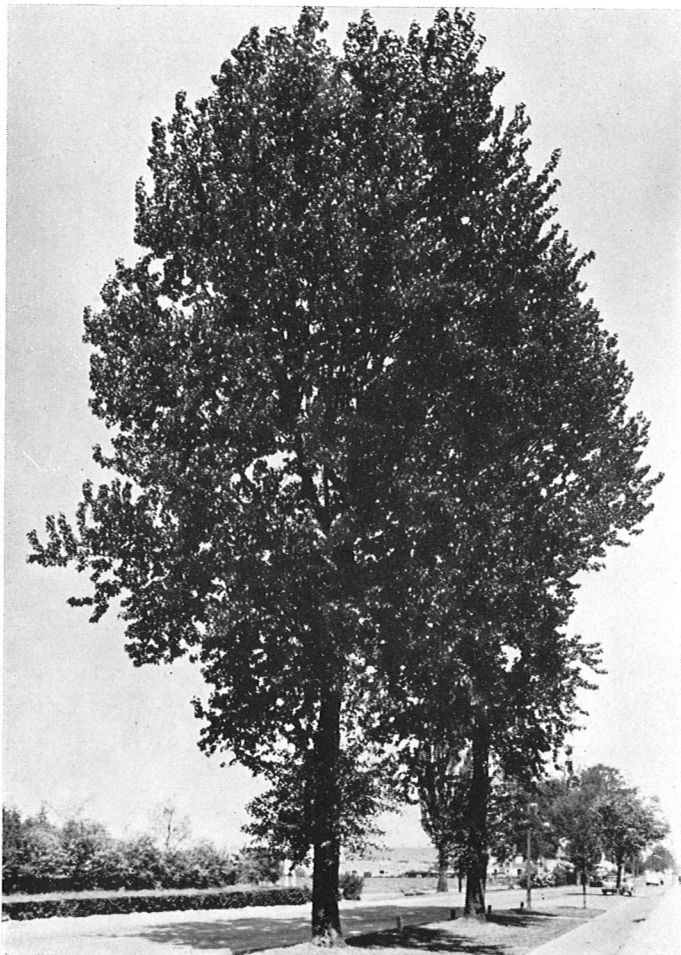
²⁾ H. A. van der Meiden. De praktische betekenis van verschillende populierecultivars. 4. *Populus canadensis* 'Gelrica'. Berichten Bosbouwproefstation, nr. 22, 1962.

Foto 3. *Populus 'Robusta'*, Sambeek; $\phi = 50$ cm, $H = 25$ m, 25 j.
 Foto 4. *Populus trichocarpa*, Hoogeveen; $\phi = 55$ cm, $H = 19\frac{1}{2}$ m, 23 j.

Foto 5. *Populus 'Marilandica'*, Veghel; $\phi = 60$ cm, $H = 24$ m, ± 35 j.
 Foto 6. *Populus 'Marilandica'*, Warnsveld; $\phi = 110$ cm, $H = 40$ m, 65 j.

deze houtsoort het in opbrengst, wat betreft geld, kan opnemen tegen een hectare weidegrond.

Als tweede te waarden eigenschap is reeds genoemd de verfraaiing van het landschap, waarbij vooral de nadruk gelegd dient te worden op het in stand houden van oude exemplaren. Bovendien dient nu reeds uitgekeken te worden naar plaatsen waar bomen geplant kunnen worden met het doel ze oud te laten worden, zodat na ons komende generaties daar hun vreugde aan kunnen beleven (foto 5).

Vervolgens dient deze boom, naast zijn eigenschap als opstandsvormer, nog speciaal gewaardeerd te worden als menghoutsoort in loof- en naalddhoutopstanden. Indien de gronden ervoor geschikt zijn, kan hij tot op hoge leeftijd in de hoofdstand worden gehandhaafd. Foto 6 toont een 'Marilandica' van ongeveer 65 jaar, die nog volkomen gezond is, in een opstand bij Warnsveld, samen met beuk en douglas.

Voor diegenen die het Zuidlimburgse landschap kennen is de „Canada“-populier als menghoutsoort in het loofbos een gewoon beeld.

Als slot van deze beschouwing wil ik niet nalaten erop te wijzen dat de hybriden, al behoren zij dan niet tot de natuurlijke flora van ons land, ook door de meest extreem georiënteerde natuurbeschermer als een waardevolle bosboom dienen te worden gezien, omdat ze reeds zo lang zijn ingeburgerd en zo goed zijn aangepast aan onze omstandigheden. Op hun natuurlijke standplaatsen kunnen zij de inheemse *Populus nigra* vervangen, bovendien lijken zij er zo veel op dat een leek ze daar niet van kan onderscheiden. Daarnaast kan deze boom door zijn snelle groei en gemakkelijke groeivoorwaarden in korte tijd op open terreinen in rivier- en beekdalen een bosklimaat terugbrengen waarin de natuurlijke ondergroei zich snel kan ontwikkelen.

Ir. H. A. van der Meiden en Ir. J. L. F. Overbeek / Europese populierendeskundigen bijeen ¹⁾

Resp. Bosbouwkundig adviseur Ver. Ned. Papierfabrikanten en Consulents Staatsbosbeheer IJsselmeerpolders

Nooit zag men in Nederland een zo groot aantal deskundigen op het gebied van onderzoek, teelt en gebruik van populier bijeen als tijdens het Europese Populieren congres in juni 1964. Gedurende ruim een week bezochten ongeveer 80 populierendeskundigen uit 14 landen achtereenvolgens Duitsland, Nederland en België. Dit congres was georganiseerd door de Nationale Populieren Commissies van deze landen, in het kader van de F.A.O., de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties. Deze kent een Internationale Populieren Commissie waarvan vele landen uit Europa, Amerika, Azië en Afrika lid zijn.

Tot dusver werden de meeste congressen in zuidelijker landen (Spanje, Frankrijk, Italië en Joegoslavië) gehouden, waar de populierenteelt zeer belangrijk is. Het werd echter gewenst geacht ook weer eens de typisch West-Europese problemen in de populierenteelt onder de aandacht van een internationaal gezelschap populierenkenners te brengen.

Het congres begon op 18 juni in Kassel (waar onze landgenoot Dr. Van Vloten tot voorzitter werd gekozen), was van 21 tot 23 juni in Nederland, waar zowel de beplantingen in de IJsselmeerpolders als die bij Best en St. Oedenrode veel belangstelling trokken, en eindigde in België, waar te Brussel op 25 juni een grote slotzitting plaats had.

Wij zullen U niet vermoeien met een opsomming van excursies en van recepties, de één al interessanter en plezieriger dan de ander, maar U in een aantal punten iets vertellen van de resultaten van het congres, die tot uiting kwamen in de talrijke gesprekken en in enkele rapporten.

1. De teeltwijze.

Veel meer dan in zuidelijker landen heeft men in onze streken rijbeplantingen van populier. Vooral in de Noordoostpolder was men onder de indruk van wat daar op het gebied van wegbeplantingen te zien is. Echter veel meer discussie werd uitgelokt door de populier in bosverband, omdat hier sprake is van een belangrijk verschil tussen de teeltwijze in Zuid- en die in West-Europa. In onze streken kent men meestal de populier als beplanting van vroegere bospercelen of weilanden, gemengd met els (in Duitsland en België ook andere loofhoutsoorten) of op verwilderde grond. Dit nu noemen Fransen, maar vooral Italianen en Joegoslaven een „verouderde“ teeltmethode.

Men is in Italië en Zuid-Frankrijk al sinds enkele tientallen jaren, in Joegoslavië sinds kort, overgegaan op, wat men daar noemt, de „intensieve populierenteelt“.

De populieren worden geplant in een onkruidvrije grond en men houdt de grond gedurende een aantal jaren „zwart“, soms nog nadat de bomen in sluiting zijn (7 à 8 jaar).

Men past daarbij vaak zo lang mogelijk een tussenteelt van hakvruchten (mais, aardappelen) toe. De groei van de populier is daarbij zoveel sneller, dat de kosten van het schoonhouden meer dan goedgemaakt worden door deze betere groei. Dat men daarmee ook in ons land resultaten kan behalen, bewijst wel de elders in dit nummer voorkomende aflevering in de rubriek „Interessante beplantingen“. Het zou interessant zijn om in onze streken eens wat meer vergelijkende proeven te doen om uit te maken of dit schoonhouden van de grond ook hier zijn geld opbrengt. Immers deze methode kost meer arbeid, maar daartegenover staat, dat men door een snellere groei van de populieren een aantal jaren wint.

2. Ziekten.

De congressisten hadden, voorzover ze het probleem nog niet kenden, geen idee van de gevolgen die bepaalde bladziekten als roest en Marssonina kunnen hebben, tot ze de schade zagen die in wegbeplantingen in de Noordoostpolder en in opstanden

Links Prof. Dr. Giordano, president van de Internationale Populieren Commissie; middenvoor de Heer Fugalli, secretaris van deze Commissie.

¹⁾ Foto's van der Meiden.